

LVII. ÉVFOLYAM

2019. MÁRCIUS • 3. szám

ÁRA: 630 Ft

T

NÍTÓ

MÓDSZERTANI FOLYÓIRAT

Titkok padlása

Hogyan tanuljak?

Figyelemzavar

Fedőnevek

*Kaleidoszkóp -
Szabadságharc*

Piramis játék

Tankönyv nélkül?

*Detektíviskola -
Titkos jelmezek*

Tartalom

Csiszár Imre: Titkok padlása a SzeReTeD Laborban I.	1
Habók Anita–Magyar Andrea: Hogyan tanuljak?	5
Szemelvények az új NAT-tervezet alsó tagozatot (is) érintő fejezeteiből (2.)	7
Demeter Katalin: Pszichológia a tanítási órán (26.) – Előítélet és jóslás az értékelésben	10
Koósné Sinkó Judit: Miért nem figyelsz? Miért izegsz-mozogsz már megint?	11
Magyar Kinga: Talált kincsek – Fedőnevek	13
Móricz Márk: KALEIDOSZKÓP – Játszik öreg földünk...	15
Farkasházi Csilla: Matek-játék (23.)	21
Oszoli-Pap Márta: Ment-e a tankönyvek által...?	24
Székely Keresztes Marianna: Integráció, egyenlő túlélés	26
Mayer Virág: Szerintem – Azok a bizonyos „K”-k, avagy gondolatok a reformoktatásról	28
Csillag Ferenc: Párhuzamos történetek	30
Fonyódi Gábor: Detektíviskola – Detektívek farsangja	33

Az Ön osztályában is készültek gyerekmunkák, amiket szívesen közzétenne?
Küldje el a szerkesztőség e-mail címére, hadd lássák minél többen! (tanito@sprintkiado.hu)

MÓDSZERTANI FOLYÓIRAT

2019. MÁRCIUS • 3. szám

Főszerkesztő: Fejér Zsolt
A kiadásért felel: a Sprint Kiadó ügyvezetője
Marketingigazgató: Mester Tamás
mester.tamas@sprintkiado.hu
Szerkesztőség és kiadó: 1137 Budapest, Újpesti rkp. 7.
telefon: 237-5060,
fax: 237-5069
e-mail: tanito@sprintkiado.hu
Hirdetésfelvétel: ifj. Machos Ferenc
telefon: 06 (1) 237-5060,
06 (30) 335-2949
fax: 06 (1) 237-5069
e-mail: hirdetes@sprintkiado.hu

**ELŐFIZETÉSÉT RENDELJE MEG
A KIADÓNÁL:**

- telefonon: 237-5060,
- e-mailben: elofizetes@sprintkiado.hu

Éves előfizetés ára: 6300 Ft (10 megjelenés).

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza!

Nyomás: Pauker Nyomdaipari Kft.

Felelős vezető: Varga Szilárd

A hirdetések tartalmáért felelősséget nem vállalunk!

ISSN 0496-8387

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt.
Postacím: 1900 Budapest.

Előfizetésben megrendelhető az ország bármely postáján, a hírlapot kézbesítőknél, www.posta.hu WEBSHOP-ban (<https://eshop.posta.hu/storefront/>), e-mailen a hirlapelofizetes@posta.hu címen, telefonon 06-1-767-8262 számon, levélben a MP Zrt. 1900 Budapest címen.

E számunk szerzői: Dr. Demeter Katalin a pszichológiai tudomány kandidátusa, foiskolai tanár, Bp.; Csillag Ferenc közoktatási szakértő, Bp.; Csiszár Imre fizika szakos tanár, az MTA-SZTE Természettudomány Tanítási Kutatócsoport Természettudomány Kisgyerekeknek Munkacsoportjának vezetője, a SzeReTeD Labor munkatársa; Farkasházi Csilla tanító, matematika-ének szakos tanár, ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium, Bp.; Fonyódi Gábor tanító, Lauder Iskola Bp.; Dr. Habók Anita egyetemi adjunktus, SZTE Neveléstudományi Intézet; Koósné Sinkó Judit mestertanár, ELTE-TÓK Magyar Nyelvi- és Irodalmi Tanszék; Dr. Magyar Andrea PhD neveléstudomány, angol (matematika, rajz) mesterpedagógus, szaktanácsadó, Hódmezővásárhelyi Liszt Ferenc Ének-zenei Általános Iskola; Magyar Kinga tanító, Kincskereső Iskola; Dr. Mayer Virág tanító; Móricz Márk tanító, Farkasréti Általános Iskola, Bp.; Oszoli-Pap Márta tanító, PTE Gyakorló Általános Iskola, Gimnázium és Szakgimnázium Általános Iskolája, Pécs; Székely Keresztes Marianna tagintézmény-vezető, Táti III. Béla Általános Iskola Tagintézménye, Mogyorósbánya

Habók Anita–Magyar Andrea

Hogyan tanuljak?

– A szövegfeldolgozás
játékos fejlesztése számítógéppel

A szövegfeldolgozás és szövegértés megfelelő szintű elsajátítása minden tanuló előtt olyan kritérium, melynek megléte szükséges a hatékony tanuláshoz. A szövegértés fejlesztését gyakran a magyar nyelv és irodalom tantárgyak fő feladatának tartják, azonban minden tantárgy során szükség van a megtanulandó tananyag értő olvasására és feldolgozására. Ezen túlmenően az is lényeges, hogy a tanulók hogyan tanulnak, milyen attitűdökkel rendelkeznek és hogyan vélekednek saját tanulásukról. Fejlesztőprogramunk a tanulás tanulása kutatásának részét képezi, melynek kerete átfogó rendszert alkot, magába foglalva kognitív, affektív és metakognitív területeket.

A tanulás tanulása jelentősége akkor nőtt meg, és kretrendszerének nemzetközi kidolgozása akkor kezdődött, amikor európai uniós szinten a kulcskompetenciák közé sorolták, megerősítve ezzel azt, hogy a tanulási képességek kialakítása és fejlesztése fontos a 21. században való boldoguláshoz. Európai szakértőkből olyan európai munkacsoportot hoztak létre, amely szakmai munkája során megfogalmazta, hogy mi a tanulás tanulása, hogyan lehet azt pontosan behatárolni, és milyen mérőeszközökkel lehet mérni. Három egyetem rendelkezett nagy hagyományokkal, ahol a tanulás tanulása kutatásával már évek óta intenzívebben foglalkoztak. Ezek a Helsiniki Egyetem, a Bristoli Egyetem és az Amszterdami Egyetem. Az uniós szakmai munkacsoport kutatása alapján három nagy területhez kapcsolódtak az egyetemeken kidolgozott mérőeszközök, ezek a kognitív, affektív és a metakognitív területek. A kidolgozott tesztfeladatok a tudásvizsgálatra épültek szövegértéshez, matematikához és gondolkodáshoz kapcsolódóan. A metakognitív terület a feladatokhoz kapcsolódó tanulói véleményt kutatja. Az affektív terület a tanulók tanulásra vonatkozó véleményét, érzéseit tárta fel (Frederiksson, et.al, 2006ab; 2007; Hoskins & Frederiksson, 2008). Fejlesztőprogramunk szintén erre a három területre épül.

Fejlesztőprogramunk alapját az olvasás-szövegértési és szövegfeldolgozási stratégiák adták, amelyekhez gondolkodási műveletek fejlesztését is kapcsoltuk. Célunk egy olyan online tartalomfüggetlen fejlesztőprogram kidolgozása volt 5–8. évfolyamos tanulók számára, mely egyéni, csoportos és osztályszintű tanulási formában is alkalmazható. A programban beépítésre került a tanulók számára nyújtott segítség, azonban tanári facilitáció is ajánlott. A tanárok munkáját tanári kézikönyv segíti, mely a tanulói feladatok mellett megoldásokat és magyarázatokat is tartalmaz.

A fejlesztőprogram elvégzése során nyolc kalandban vesznek részt a tanulók, melyek alapját egy-egy stratégia-típus 1. bemutatása, 2. gyakorlása és 3. tudatosítása jelenti. A szövegtípusok kalandtól függően illeszkednek az adott stratégiához, hiszen más stratégiát igényel egy-egy szépirodalmi vagy tudományos szöveg értelmezése, mint az adatközlő táblázatoké. A szövegek témáját tekintve igyekeztünk változatosan válogatni, a természettudományos, történelmi és irodalmi szövegek egyaránt megtalálhatóak a kalandokban. A szövegek tartalma mellett a szövegtípusok sokféleségét is fontosnak tartottuk, biztosítva, hogy a magyarázó és kifejtő, valamint az adatközlő és tájékoztató típusú szövegek mellett az élményszerző szövegek is megjelenjenek a feladatok között. A szövegértési stratégiák fejlesztése széles körű volt. Magába foglalta egyrészt az időkorlátos olvasást, szövegből a lényeges információk kiválasztását, következtetések levonását, a szöveg összefoglalásának stratégiáit, tények és kapcsolatok megjelenítését fogalmi térképekkel, a mentális képek alkotását. Az alkalmazott stratégiákat tekintve, a hallott szövegek feldolgozása is helyet kapott a programban, hiszen a klasszikus tantermi modellben a tanári magyarázat szóban hangzik el és a tanulóknak fel kell tudni dolgozni a hallottakat, illetve a hozzá kapcsolódó feladatokat. Az egyes kalandokban elsajátított stratégiák gyakorlás céljából többször is megjelennek. Nem elég azonban a stratégiák egy-egy alkalommal történő gyakorlása, fontos, hogy a stratégiák az osztálytermi környezetben is helyet kapjanak, és gyakorlatban is az aktuális tananyaghoz kapcsolódóan kipróbálhassák és begyakorolhassák a tanulók, amely hosszabb időt vesz igénybe.

A metakognitív tudatosság mérésére és fejlesztésére, valamint az affektív és motivációs faktorok mérésére és a tanulói vélemények monitorozására a finn tanulás tanulása mérőeszközből és a PISA-vizsgálatokból adaptáltunk kérdőíveket (OECD, 2013; 2014). A kérdőívek nemcsak a kutatóknak nyújtanak információt a tanulói véleményekről, hanem a tanárok és a tanulók számára is visszajelzést jelentenek arról, hogyan értékelik a tanulók a saját teljesítményüket és a stratégiahasználatukat.

A program kidolgozása során lényeges szempontnak tekintettük a tanulók számára motiváló arculat kialakítását, amely színes, interaktív és az általuk megszokott gyermekbarát környezetet biztosítja. A tanulókat a helyes válaszokért a bölcsek köveivel jutalmazzuk, melyeket képek is mutatnak. A tanulók helytelen válasz esetén a programba beépített segítséghez fordulhatnak, és

újra megoldhatják a feladatot, azonban tanári irányítással való megoldás is lehetséges.

A fejlesztőmodulok sorrendjét tekintve, a tanulók tetszőleges számban és sorrendben haladhatnak. A program elkezdése előtt azonban a bemeneti mérőteszttel javasolt kezdeni, és a kimeneti teszttel mérni a fejlődés mértékét. A bemeneti teszt célja a tanulók előzetes tudásának feltérképezése. A kimeneti teszt a fejlesztőprogram során szerzett tudás, attitűd és stratégiakészlet felmérését célozza.

A nyolc kaland elvégzése alkalmanként 35-40 percet vesz igénybe, így a program tanórán, fejlesztő foglalkozáson vagy délutáni foglalkozások keretében is történhet.

A fejlesztőprogram a <http://edia.hu/elea/> (1. ábra) rendszerben érhető el, melynek használatához elegendő egy általános böngésző és internetkapcsolat.

Várjuk azon érdeklődők jelentkezését a habok@edpsy.u-szeged.hu címen, akik szeretnének bekapcsolódni a fejlesztőprogram kipróbálásába, és visszajelzésekkel segítenék a fejlesztőmunkát. A fejlesztőprogram demóváltozata a következő linken érhető el: <http://edia.hu/elea/hogyan-tanuljak> (2., 3. ábra).

Támogatás

Habók Anitát a tanulmány írása alatt a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj és az Emberi Erőforrások Minisztériuma UNKP-18-4 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programja támogatta.

Irodalom

Fredriksson, U., Hoskins, B., Aalvik, A., Bakracevic, K., Kloosterman, P., Hernandez, A. M., Stringher, C., McCormick, R. & Grønmo, L. (2006a). *Learning to learn network meeting*. European Commission. Directorate JRC Joint Research Centre. Centre for Research on Lifelong Learning.

Fredriksson, U., Hoskins, B., Adey, P., Chisholm, L., Csapó, B., Grønmo, L. S., Jedeskog, G., Kloosterman, P., Kupiainen, S., Hautamäki, J., McCormick, R., Moreno, A., Sorensen, E., Deakin-Crick, R. & Demetriou, A. (2006b). *Learning to learn network meeting report*. European Commission. Directorate JRC Joint Research Centre. Centre for Research on Lifelong Learning.

Fredriksson, U., Hoskins, B., Higgins, S., & Hautamäki, J. (2007). *Learning to learn network meeting*. European Commission. Directorate JRC Joint Research Centre. Centre for Research on Lifelong Learning.

Hoskins, B. & Fredriksson, U. (2008). *Learning to learn: What is it and can it be measured?* European Communities, Italy.

OECD (2013). *PISA 2012 Assessment and analytical framework: Mathematics, reading, science, problem solving and financial literacy*. PISA, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264190511-en>

OECD (2014). *PISA 2012 Results: What students know and can do – Student performance in mathematics, reading and science (Volume I, Revised edition, February 2014)*, PISA, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264201118-en>

Hogyan tanuljak?

SZEGEDI TUDOMÁNYFÖLDETÉS
OKTATÁSELMÉLETI KUTATÓCSOPORT
www.edia.u-szeged.hu/ok

Tudd meg, mit tudsz, majd fejleszd magad!

edia.hu
eDia
SZTE OK

oktatas.hu
OKTATÁSI HÍVATAL

EFOP-3.2.15-VEKOP-17

A köznevelés keretrendszeréhez kapcsolódó mérési-értékelési és digitális fejlesztések, innovatív oktatásszervezési eljárások kialakítása, megújítás

1. A fejlesztő program belépő oldala

Melyik bekezdésben kapsz választ a következő kérdésekre? Válassz ki! A Szöveg gomra kattintva újra elolvashatod a szöveget, a Segítség gomb további segítséget ad.

Hol alakulhat ki délibáb?

Miből alakulnak ki a homoki rózsák?

Mi az a sivatagi patina?

Mi hozza létre a sivatagok különleges alakzatait?

Mi az a fata morgana?

Visza Szöveg Segítség Következő

2. ábra Információk kiválasztása

Milyen témákból épül fel a szöveg? Húzd a bekezdések címét sorrendben a sivatagi homokra. Egy képre csak egy szöveget húzz! Két kép kimarad! A Szöveg gomra kattintva újra elolvashatod a szöveget, a Segítség gomb további segítséget ad.

1. A sivatagi természet remekművei

2. A sivatagi lakk és kéreg kialakulása

3. A délibáb feltűnése

4. Légtükrozódás

5. A sivatagi lakk alkotórészei

A sivatagi homokmag

A sivatagi vándor

Visza Szöveg Segítség Következő

3. ábra Bekezdések címének sorrendje